

MODERN İKTİSAT BİLİMİNİN KURUCULARI

Modern iktisat biliminin önemli isimlerinden olan
Joseph Alois Schumpeter
"Girişimcinin ekonomik büyümedeki rolü ve yaratıcı yıkım yaklaşımı ile"
iktisat biliminin unutulmazları arasına yer almıştır.

Joseph Alois Schumpeter (1883-1950)

Yaşam Öyküsü: Schumpeter, Avusturya'nın bir taşra kasabası olan Triesch (bugünkü Trest) Moravya'da bir kumaş fabrikatörünün oğlu olarak dünyaya geldi. Schumpeter dört yaşına gelince, babası öldü, annesi sonradan İmparatorluk ve Krallık ordusuna mensup bir subay ile evlendi. İlk gençlik yıllarını Viaya'da soylular arasında geçti. İngiltere'ye yaptığı bir seyahatte tanıştığı, bir din adamının kızı olan 24 yaşındaki Gladys Ricarde Seaver ile bir yıl sonra kısa süren bir evlilik gerçekleştirdi. 1925'te evlendiği ikinci karısı Annie Resinger ile birlikte taşındıkları Bonn'da, Schumpeter maliye bilimleri profesörü olarak görev yaptı. 67 yaşında Taconic/Connecticut'ta beyin sektesinden öldü.

Eğitim-Kariyer: Seçkinlerin okulu olarak bilinen Viyana'daki Theresianum Lisesi'nde eğitim gördü. Schumpeter 1901'den sonra Viyana Üniversitesi'nde hukuk ve ekonomi eğitimi alırken Menger ve Böhm Bawerk'in öğrencisi oldu. Avusturya Marksizminin temsilcileri olan Bauer ve Hilferding ile yakın ilişkileri oldu. 1906'da hukuk doktoru ünvanını aldı. 1907'de hukukçu sıfatıyla Uluslararası Tahkim Heyeti'nde görevli olarak Mısır'a gitti. 1908'de kendisini bilim çevrelerine tanıtan Kuramsal Ekonominin Özellikleri ve Ana İçeriği adlı kitabını burada yazdı. Schumpeter, hesapları kapitalizmin gelişmesine ve dalgalanmalarına yol açan nedenleri içermediği gerekçesiyle Fransız iktisatçı Leon Walras'ın matematiksel yöntemlerini eleştirdi. 26 yaşında Avusturya İmparatorluğu'nun doğusunda bulunan Çernovtzi Üniversitesi'nde bir kürsü sahibi oldu. Bundan iki yıl sonra Steiermark eyaletinde Graz Üniversitesi'ne ekonomi profesörü olarak atandı. Burada 1912 yılında Theorie der wirtschaftlichen Entwicklung (Ekonomik Gelişme Kuramı) adlı kitabını yayınladı. Schumpeter burada kapitalizmin kendi içinden kaynaklanan dinamiklerini açıkladı ve bununla çok takdir ettiği Karl Marx'ın izinden gitti. Avusturya'nın Sosyal Demokrat başbakanı Karl Renner, Schumpeter'i 1919'da maliye bakanı olarak atadı. Schumpeter hükümetin bir devletleştirme projesini engellediği için görevini, başladıktan yedi ay sonra bırakmak zorunda kaldı. 1921'de yöneticiliğini üstlendiği Viyana'daki Biedermeyer Bankası, üç yıl sonra iflas etti. 1932'de ABD'ye yerleşti. Cambridge'deki Harvard Üniversitesi'ne profesör olarak atandı.

İktisat Bilimine Katkıları: İktisat yazınına üç önemli yapıtıyla katkıda bulunmuştur. Bunlardan ilk ikisi 1912 ve 1932 yıllarında yayımlanan ve birbirinin tamamlayıcısı olan Ekonomik Gelişme Kuramı ve İktisadi Devreler'dir. Bu çalışmalarından kapitalizmin gelişme eğilimlerini belirleyen süreç ve yasaları kuramsal, tarihsel ve ampirik olarak ortaya koymaya çalışmıştır. Üçüncü çalışması, ölümünden sonra bıraktığı taslak notlarla hazırlanan History of Economic Analysis'dir. Ana alanlar ve sorunlar üzerinde iktisadın tarihi boyunca gelişimini ve bir olarak olgunlaşmasını inceleyen bu çalışma iktisat tarihinde çok önemli bir bilgi hazinesi olarak değerlendirilmektedir. Schumpeter'e göre teknolojinin yaratılması ve yayılması eski olan teknolojinin yıkımıyla oluşmaktadır. Bu doğrultuda, firmalar ve ekonomiler daha önce tanınmayan bir malın üretimi, üretim metodunun uygulanması, farklı piyasalara açılmayan firmaların ve ekonomilerin rekabet gücü azalmaktadır. Schumpeter'in çalışmalarındaki çekirdek kavram "Yenilik"ti; bununla mal sağlanmasında akla gelebilecek her türlü değişikliği (yeni ürünler, üretim yöntemleri, satış yöntemleri, satış piyasaları) tanımlıyordu. Kendisi için yenilik yalnız yeni ürünlerden oluşmayıp, değişik üretim yöntemleri ve yeni satış piyasaları da bu kavrama girmektedir. Yenilik kavramı onun girişimci anlayışını da belirler. Girişimci, ancak yaratıcı bir güce sahip bulunduğu ve yenilikleriyle yeni alanlar açtığı zaman girişimci adına hak kazanmaktadır. Bu bağlamda denebilir ki Schumpeter, dinamik bir süreç olarak gördüğü ekonominin gelişim seyri içinde insan faktörünü (yenilikçi müteşebbis) öne çıkaran yeni bir vizyon getirmiş, kapitalizm teorisine de yaşadığı dünyanın geleceğine ilişkin, yerleşik anlayışın geçit vermediği yöne doğru özgün bir yol aralamıştır.